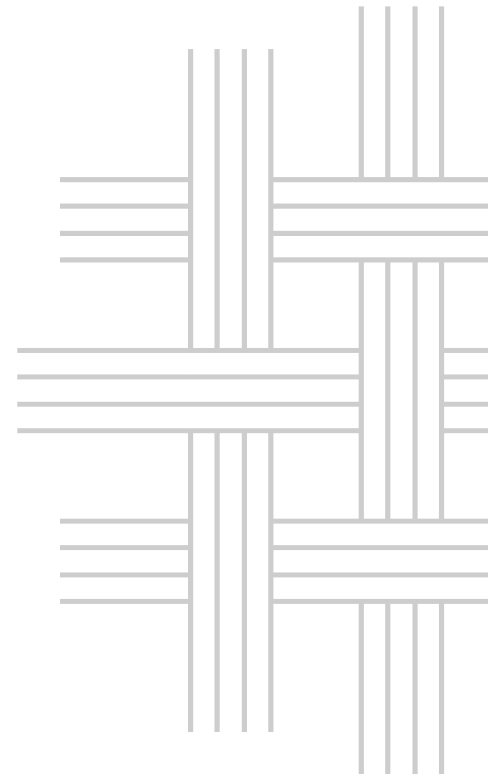

Høgskolen
i Innlandet

Per Olav Lund
**Utbygging Nedre Otta kraftverk -
økonomiske ringvirkninger**

Skriftserien 23 - 2021

østlandsforskning
Eastern Norway Research Institute

© Forfatter/ Høgskolen i Innlandet

ISBN elektronisk versjon: 978-82-8380-313-6

ISSN trykt/elektronisk versjon: 2535-5678

Oppdragsgiver: Sel kommune

Prosjektleder: Per Olav Lund

Emneord: Kraftverk, Otta, Nedre Otta, Sel, ringvikrninger,
økonomi

Dato: Februar 2022

FORORD

På oppdrag fra Hafslund Eco har Østlandsforskning ved Høgskolen i Innlandet vurdert ringvirkninger av utbyggingen av Nedre Otta kraftverk i kommunene Sel og Vågå.

Oppdraget er finansiert av prosjekteier.

Analysene bygger på informasjon fra prosjekteier og er supplert med statistikk fra SSB, informasjon fra kommunene Vågå og Sel, samt tidligere forskning- og utredninger. Det er også gjort en sammenligning av ringvirkningene mot utbyggingen av Rosten kraftverk.

Vi vil takke oppdragsgiver for et interessant prosjekt, og prosjektleder Pål Røssum spesielt for hjelp og bistand til å frembringe kunnskapsgrunnlaget rapporten bygger på. En takk rettes også til økonomisjef Per Helge Ramen i Sel kommune og Controller Anni Luseter Lilleengen i Vågå kommune for verdifull supplering av kommunespesifikk informasjon fra kommunenes regnskap.

Lillehammer, den 23. mars 2022

Tonje Lauritzen (sign.)

instituttleder

Per Olav Lund (sign.)

prosjektleder

INNHold

1	INNLEDNING	6
1.1	Oppdragsforståelse	6
1.2	Hva er en ringvikrningsanalyse?.....	7
1.3	Metodisk tilnærming.....	8
2	PROSJEKTPERIODEN 2015-2020	10
2.1	Inntekter	10
2.2	Prosjektkostnader	10
2.3	Syssetsettingseffekter.....	12
2.4	Konsumeffekter og økt skatteinngang.....	13
2.5	Overrissing	14
2.6	Sel kommune.....	14
2.7	Vågå kommune	16
2.8	Oppsummering.....	17
3	DRIFTSPERIODE 2020	19
3.1	Personal til å følge opp/drifte Nedre Otta kraftverk	19
3.2	Vedlikeholdstjenester og andre innkjøp til drift og vedlikehold av Nedre Otta kraftverk.....	19
3.3	Virkninger på innbyggertallet og kommuneøkonomien	20
3.4	Inntekter til eierne	21
3.4	Skatter	21
3.5	Eiendomsskatt	23
3.6.1	Sel kommune.....	23
3.6.2	Vågå kommune.....	24
3.6	Oppsummering	25

4	OPPSUMMERING ROSTEN OG NEDRE OTTA KRAFTVERK.....	26
---	--	----

	LITTERATURLISTE	28
--	-----------------------	----

Figurliste

Figur 1: Ringvirkninger ved utbygging av Nedre Otta kraftverk.....	7
Figur 2: Oppsummering virkninger, Nedre Otta kraftverk prosjektperiode, 2016 - 2020. Eks mva.	17
Figur 3: Inntekter fra eiendomsskatt (venstre akse) og samlede «Frie inntekter» (høyre akse) i Sel kommune, 2015 – 2020. (millioner kr), løpende kroner.	23
Figur 4: Inntekter fra eiendomsskatt (venstre akse) og samlede «Frie inntekter» (høyre akse) i Vågå kommune, 2016 – 2020. (millioner kr), løpende kroner.	24

Tabelliste

Tabell 1: Overordnet prosjektregnskap Nedre Otta kraftverk (millioner kr.)	10
Tabell 2: Nedre Otta kraftverk, lokale anskaffelser Skanska inkl. underleverandører (kr.)	11
Tabell 3: Årsverk til hovedentreprenør Skanska og denne underleverandører. Hele prosjektperioden.....	12
Tabell 4: Lønnskostnader, arbeidsavgift og personskatter (millioner kr.)	13
Tabell 5: Driftsinntekter og avtalte årsverk, Sel kommune, 2015- 2020, Millioner 2020 kr.	15
Tabell 6: Driftsinntekter og avtalte årsverk, Vågå kommune, 2015- 2020, millioner 2020 kr.	16
Tabell 7: Skatteinntektsnivå og utgiftsbehov i regionen, 2020.....	20
Tabell 8: Skattlegging av vannkraftsektoren i Norge, 2019	21
Tabell 9: Brutto inntekt fra konsesjonskraft, kraftrettigheter og annen kraft for videresalg, ekskl. mva-kompensasjon, 2015-2020. 2020-kroner	22
Tabell 10: Sammenligning bygging av Rosten kraftverk og Nedre Otta kraftverk. Beløp i millioner2020 kr.	26

SAMMENDRAG

Nedre Otta kraftverk er eid av Eidefoss Vannkraft, Hafslund Eco Vannkraft, Sel kommune og Vågå kommune. Utbyggingen startet i 2016 og kraftverket har produsert elektrisk kraft fra mai 2020. Eidsiva Vannkraft – nå en del av Hafslund Eco Vannkraft - har på vegne av eierne vært byggherre og kontraktspart mot alle leverandører. Kraftverket ligger på grensen mellom kommunene Sel og Vågå, og det deler inntaksdam med Eidefossen kraftverk. Eidefossen kraftverk vil etter utbyggingen minstevannføring og flomvann.

Nedre Otta kraftverk er den andre store kraftverksutbyggingen i regionen de siste årene. Rosten kraftverk sto ferdig i 2018. I forbindelse med utbyggingen av Rosten kraftverk ble det utarbeidet en enkel ringvirkningsanalyse der det ble fokusert på de økonomiske virkningene i regionen av utbyggingen. Denne rapporten som belyser de økonomiske ringvirkningene ved utbyggingen av Nedre Otta kraftverk, er utformet med det samme metodiske rammeverket som ble benyttet i analysene av Rosten utbyggingen. Resultatene fra disse ringvirkningsanalysene er så langt det har vært praktisk mulig, sammenstilt i kapittel 4 i denne rapporten.

Det er ulike metoder for å estimere økonomiske ringvirkninger. I dette arbeidet er det skilt mellom effekter i prosjektperioden, og i perioden fra oppstart av kraftverket og fremover. God og detaljert informasjon om bruk av arbeidstimer i prosjektet har lagt til rette for rimelig gode estimater på faktisk ressursbruk. En hovedproblemstilling i mange ringvirkningsanalyser er hvordan unngå å overestimere effektene. I dette arbeidet er det lagt et generelt forsiktighetsprinsipp til grunn i alle deler. De presenterte resultater er følgelig å anse som nedre estimater på effektene.

I prosjektperioden på om lag 3,5 år er den samlede investerte kostnaden 1,181 milliarder kroner eksklusiv mva. Av disse er 149 millioner kroner omsatt regionalt. Prosjektet har gitt en sysselsettingseffekt på om lag 266 årsverk, hvorav 88 årsverk har regional tilknytning. Den regionale sysselsettingseffekten av de 88 årsverkene er estimert til om lag 25 millioner kroner i økt regional handel. Innpendlende anleggsarbeideres handel i regionen er estimert til 2,4 millioner kroner eks. mva. Nasjonalt har prosjektets sysselsettingseffekter gitt rundt 24 millioner kroner i arbeidsgiveravgift og rundt 40 millioner kroner i skatt på personinntekt.

I en overenskomst mellom Sel og Vågå kommuner er det avtalt at kommunene deler eiendomsskatten kraftverket Nedre Otta genererer likt mellom kommunene. Begge

kommunene skriver ut eiendomsskatt på den delen som ligger i egen kommune, og Sel som har den største andelen, overfører mellomværende til Vågå. I utbyggingsperioden 2016 - 2020 har både Sel og Vågå inntektsført om lag 6,4 millioner kroner i perioden i eiendomsskatt og kompensasjon for «avbøtende tiltak».

Fra produksjonsstart i 2020 og fremover vil Nedre Otta kraftverk sysselsette om lag 4,5 årsverk til oppfølging og vedlikehold. I tillegg kommer kjøp av varer/ tjenester til kraftverket på 0,4 – 0,5 millioner kroner pr år. Eiendomsskatt som hhv Sel og Vågå årlig vil motta kan sysselsette anslagsvis 1 – 1,2 årsverk i kommunal tjenesteyting i hver kommune fremover, etter dagens regler. De regionale eierne øker også sine verdier gjennom årlig avkastning på kraftstasjonen. Nedre Otta kraftverk bidrar derfor isolert til å styrke den regionale sysselsettingen, og dermed også den regionale bosettingen.

1 INNLEDNING

1.1 Oppdragsforståelse

Den planlagte utbyggingen av Nedre Otta startet med Statskrafts planer i 1973, og første Stortingsbehandling i 1986. I 2000 utredet A/S Eidefoss syv ulike alternativer for utnyttning av fall nedenfor Eidefossen, og i 2009 la Opplandskraft og A/S Eidefoss frem to alternative forslag – Åsåren og Pillarguri. Konesjonssøknad ble sendt i 2012 på begge alternativer. Alternativet Pillarguri ble senere trukket og NVE avga i 2014 positiv innstilling til Olje- og Energidepartementet (OED). I 2015 startet arbeidet med kontrahering av rådgiver og forespørselsarbeider, og konsesjon ble formidlet fra OED i desember 2015. Detaljplan for Nedre Otta ble godkjent av NVE i 2016. Byggearbeidene startet i 3. kvartal 2016 og kraftverket begynte å produsere strøm i mai 2020. Installert effekt er 86 MW. Eidsiva Vannkraft as har på vegne av eierne av kraftverket vært byggherre og kontraktspart mot alle leverandører.

Nedre Otta kraftverk deler inntaksdam med Eidefossen kraftverk som ble bygget i 1983. Eidefossen kraftverk har en installert effekt på 12,6 MW. Ved etableringen av Nedre Otta kraftverk endres Eidefossen kraftverk til et kraftverk som kun utnytter vann Nedre Otta ikke har mulighet til, dvs minstevannføring og flomvann.

Nedre Otta kraftverk er eid av Eidefoss Vannkraft (50 %) og Hafslund Eco Vannkraft¹ (50%). Nedre Otta kraftverk ligger på grensen mellom kommunene Sel og Vågå. Eierskapet til Nedre Otta kraftverk er organisert i Nedre Otta DA. I en avtale mellom i partene skal de første 25 årene benyttes til å nedbetale investeringen i kraftverket, og kommunen vil derfor ikke motta utbytte før etter utløpet av 25 års perioden.

For å synliggjøre lokal verdiskaping av prosjektet ønsker utbygger en enkel ringvirkningsanalyse av utbyggingen der det fokuseres på økonomiske virkninger i regionen, her avgrenset til kommunene Lesja, Dovre, Sel, Vågå, Lom og Skjåk (Nord-Gudbrandsdal). Fokus i analysen er hvordan utbyggingen har stimulert regionalt næringsliv i utbyggingsperioden, og fremtidige økonomiske virkninger belyses på et overordnet nivå. I rapporten brukes Regionen som fellesbetegnelse på disse kommunene. For kommunene er det valgt å fokusere på virkninger for de to kommunene Sel og Vågå som er direkte berørt av

¹ Det innlandsbaserte Eidsiva Energi konsernet og det Oslobaserte Hafslund Eco eier Hafslund Eco Vannkraft.

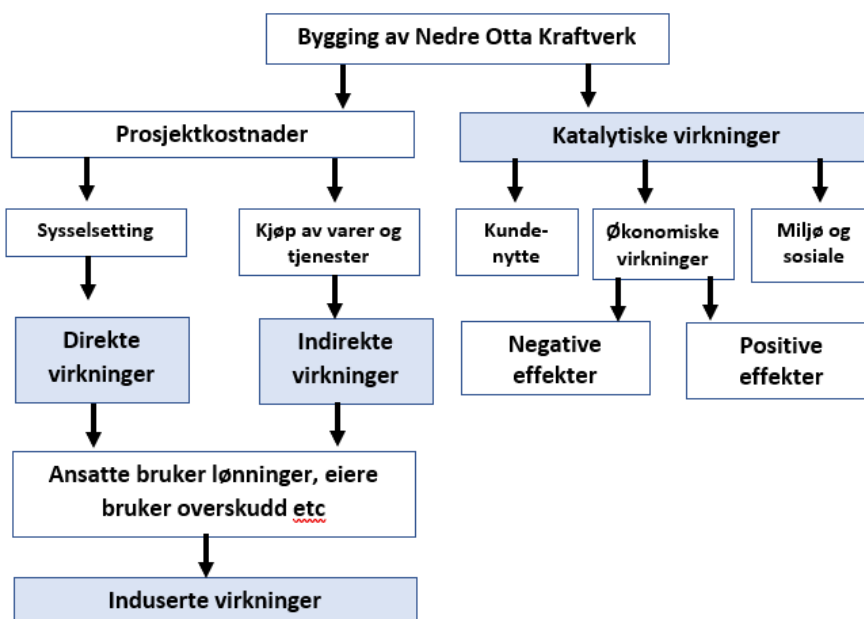
utbyggingen. Endringer i naturressursskatt og andre mindre endringer som gjelder andre kommuner (Lom og Skjåk) er ikke medtatt.

I 2018 ble det gjennomført en tilsvarende analyse av utbyggingen av Rosten kraftverk (Lund, 2018). For å gjøre disse analysene sammenlignbare legges tilsvarende metodisk rammeverket til grunn for denne analysen.

1.2 Hva er en ringvirkningsanalyse?

I en ringvirkningsanalyse er formålet å anslå de økonomiske virkningene en næring, en bedrift eller et tiltak gir for samfunnet. Ringvirkninger beregnes ofte for et avgrenset geografisk område. I denne analysen vurderes virkninger for regionen Nord-Gudbrandsdal.

Ringvirkninger er ikke et entydig begrep, og ulike definisjoner finnes. I denne rapporten benyttes en klassisk tilnærming til analysen, der det skilles mellom virkninger innenfor fire ulike kategorier, direkte og indirekte virkninger, induserte virkninger og katalytiske virkninger (Kjærland et al, 2009). Utgangspunktet for analysen er *ny kapital* som tilføres regionen i forbindelse med byggingen av Nedre Otta Kraftverk.

Figur 1: Ringvirkninger ved utbygging av Nedre Otta kraftverk.

Kilde: Kjærland et al (2009), tilpasset Nedre Otta kraftverk av HINN/ Østlandsforskning

I byggefasen vil bygge kostnadene medføre både anskaffelser fra lokale leverandører og sysselsetting. Hvor store virkningene av disse anskaffelsene blir lokalt avhenger av i hvilken grad lokalt/ regionalt næringsliv kan møte etterspørselen fra utbygger. Det lokale/ regionale næringsliv ikke kan levere, vil være import til regionen/ lekkasje ut av regionen som reduserer virkningene lokalt/ regionalt. De direkte virkningene følger av at prosjekteier har ansatte i

prosjektet, utbetaler lønn og kjøper varer og tjenester fra leverandører. Disse virkningene er det som regel enklest å beregne siden de kan innhentes direkte fra regnskapene til prosjekteier. Til grunn for denne analysen ligger en forutsetning om at det er ledig kapasitet i regionen, og at aktivitet som følge av denne utbyggingen ikke fortrenger annen aktivitet.

De indirekte virkningene er virkningene hos leverandører til prosjektet. I dette prosjektet er det Skanska som er hovedentreprenør og denne har igjen knyttet til seg en rekke underleverandører. Prosjekteier gjør også anskaffelser hos andre leverandører som også har underleverandører.

Den økte omsetningen og med det sysselsettingen i næringslivet gir økte inntekter som i andre hånd blir brukt til konsum. Det økte konsumet i regionen bidrar til at det regionale næringslivet igjen øker sin aktivitet. Denne effekten kalles induserte virkninger.

Økt omsetning i seg selv, er ikke en virkning. I hovedsak vil vi se på de effektene økt omsetning gir på sysselsettingen, men også økt utbytte til bedriftseierne som går til konsum vil også bidra til induserte virkninger. De effektene som kommer i andre hånd bidrar igjen til økt konsum. Denne sirkuleringen av konsum og virkninger som følge av dette vil skje i en stadig runddans med avtakende virkning ved hver omdreining. I tillegg til den sparing lønsmottakere og næringslivseiere har, vil import av varer osv. bidra til at virkningene reduseres.

De katalytiske virkningene kan deles inn i tre komponenter (Kjærstad et al, 2009). Det kan være kundenytte og miljø/ sosiale virkninger i utbyggingsprosjektet. En kan her se for seg en del negative effekter som redusert tilgang til elvepadling, fiske eller økt støy. En positiv effekt kan eksempelvis være bedre tilgjengelighet til området som følge av nye anleggsveier. Økonomiske koblingsvirkninger får vi dersom utbyggingsprosjektet påvirker lokaliseringvalg. En kan f.eks. se for seg at et konsulentmiljø velger å etablere seg på Otta pga prosjektet, eller en kraftkrevende aktør lokaliserer seg nær kraftverket pga enkel tilgang til store kraftmengder. Felles for de katalytiske virkningene er at de er vanskelig å beregne

1.3 Metodisk tilnærming

Vi velger å gjøre en to-delt vurdering av regionale ringvirkningseffekter som følge av Nedre Otta kraftverk;

1. Ringvirkninger i utbyggingsfasen som i stor grad baseres på kunnskapsgrunnlag fra utbygger
2. Ringvirkninger i driftsfasen.

Vi skiller mellom regional sysselsetting og omsetning som følger med selve utbyggingen.

Utbygger har en rimelig god oversikt over hvordan timeforbruket i prosjektet har vært fordelt både på de ulike leverandørene, samtidig som hovedentreprenøren Skanska har fremskaffet informasjon om fordelingen på regionale og ikke-regionalt bosatte. Det legger til rette for en mer detaljert tilnærming til å estimere de indirekte virkningene i prosjektperioden.

Når det gjelder induserte virkninger i utbyggingsfasen er dette virkninger som er vanskelige å estimere. En tilnærming her er å gjøre estimater på hvor mye regional omsetning den økte sysselsettingen bidrar til i prosjektperioden. Det vil her være to effekter. De ansatte som arbeider på prosjektet og som bor i regionen vil bruke en andel av sin inntekt i regionen. Den andre

effekten i prosjektperioden følger med de som pendler inn til anlegget og den økte omsetningen det gir i det lokale næringslivet mens de oppholder seg der (overrisling).

Fra oppstart av kraftverket der en løpende inntektsstrøm tilfaller regionen må en forvente økte virkninger, bl.a. som følge av økte inntekter som kommer både Sel kommune og Vågå kommune til gode. Det gjelder bl.a. eiendomsskatt på Nedre Otta kraftverk, økt konsesjonskraft, konsesjonsavgift og naturressursskatt, samt utbytte fra driften i fremtiden. Det er gjort et anslag på sysselsettingseffekten til Sel og Vågå kommuner i prosjektperioden.

I dette prosjektet er det fokusert på regionale og ikke-regionale årsverk. Det er valgt å ikke skille mellom direkte, indirekte og induserte effekter. Økt kunnskap om regional sysselsetting som følger med utbyggingen legger til rette for bedre estimater for den regionale sysselsetting, og omsetningsveksten belyses derfor som beløp fremfor omsatt sysselsetting. Det er videre belyst mulig effekter som inntreffer fra kraftverket ble satt i produksjon ved påsketider i 2020, og eventuelle virkninger dette kan ha for regionen som helhet, og i Sel og Vågå kommuner spesielt.

2 PROSJEKTPERIODEN 2015-2020

2.1 Inntekter

For å unngå produksjonstap i kraftproduksjonen ved Eidefossen kraftverk ble arbeidet i damanlegget gjort samtidig som det er årlig revisjon ved kraftverket. Når det er revisjon er det produksjonsstans, og denne gjennomføres derfor når vannføringen er lav, og normalt i uke 13-14. De arbeidene på Nedre Otta kraftverk som ville påvirket produksjonen i Eidefossen kraftverk ble utført i revisjonsperioden og det ble følgelig ikke et inntektsbortfall ved utbyggingen som skal tas med i ringvirkingsberegningene.

Sykepengerefusjoner mv dekker kostnader som påløper ved erstatning for de som er syke, og er derfor inkludert i de samlede prosjektkostnadene.

2.2 Prosjektkostnader

Samlet er investeringen i Nedre Otta kraftverk på 1 180,6 millioner kroner, om lag 62 millioner kroner lavere enn budsjettet. Av disse utgjør hovedentreprenøren Skanskas prosjektkostnad på kr. 611 millioner kroner.

Tabell 1: Overordnet prosjektrekskap Nedre Otta kraftverk (millioner kr.)

	Regnskap	Budsjett
Administrasjon	80,6	83,1
Erstatninger, grunnerhverv etc	35	35
Bygg	616,6	686,8
Elektriske arbeider	177,8	158,2
Maskintekniske arbeider	209,6	217,8
Byggestrøm	19,4	20
Rådgivning, renter etc	41,6	41,6
Sum	1 180,6	1 242,5

Ved de store utbyggingsprosjektene legger prosjekteier opp til at lokale leverandører får leveranser, bl.a. ved å gjennomføre lokale informasjonsmøter med næringslivet i regionen. Prosjekteiers ønske om å velge lokale leverandører kommuniseres også overfor hovedentreprenøren for bygg, elektrotekniske arbeider osv. Skanska opplyser at de har handlet for om lag 149 millioner kroner hos til sammen 31 lokale leverandører, der 5 har levert for mer enn 1 million kroner, og 21 som har leveranser for opptil 0,1 million kroner, jfr. tabellen under.

Tabell 2: Nedre Otta kraftverk, lokale anskaffelser Skanska inkl. underleverandører (kr.)

	Antall bedrifter	Samlet verdi
-> 99 999	21	531 000
100 000 - 399 999	3	486 000
400 000 - 699 000	1	492 000
700 000 - 999 999	1	875 000
1 mill ->	5	146 582 000
Sum	31	148 966 000

I tillegg til leveransene som går gjennom hovedentreprenøren er det leveranser fra lokale leverandører til prosjektet. Prosjektledelsen har ikke tilstrekkelig informasjon fra alle underleverandørene til å anslå omfang eller hvor mye dette kan dreie seg om. Dokumenterbare anskaffelser fra det lokale næringslivet er følgelig i størrelsesorden 149 millioner kroner, noe som tilsvarer rundt 24 prosent av hovedentreprenør Skansas kontraktsum. Målt mot den samlede prosjektkostnaden utgjør de lokale leveransene om lag 13 prosent. Til sammenligning var de lokale leveransene til Rosten kraftstasjon på i størrelsesorden 23 prosent, og på utbyggingene av Øvre Otta om lag 20 prosent lokale leverandører². Det antas at noe av årsaken til noe lavere lokal leveranseprosent på Nedre Ottautbyggingen skyldes manglende rapportering om lokale anskaffelser til prosjektledelsen. Det er derfor grunn til å anta at estimatene på Nedre Otta er lave.

² Informasjonsmøte med lokale næringsdrivende, 15. februar 2016

2.3 Sysselsettingseffekter

Store utbygginger som går over flere år, gir betydelige sysselsettingseffekter. I tillegg til selve utbygging, skal prosjektet planlegges, behandles i ulike offentlige instanser, prosjekteres, kontrolleres osv. Videre skal underleverandører produsere de innsatsfaktorene som brukes i prosjektet, tilreisende ansatte skal ha overnatting, mat osv. For å forenkle og avgrense, vil vi i dette prosjektet skille mellom fire sysselsettingseffekter:

Prosjektadministrative ressurser hos prosjekteier er bl.a. prosjektledelse med tilhørende støttetjenester. Prosjekteier har i dette prosjektet samlet for hele prosjektperioden brukt 15 årsverk, der 7 årsverk har regional tilknytning.

Personalressurser knyttet til hovedentreprenøren Skanska omfatter både bruk av egne ansatte og ansatte hos innleide underentreprenører. Skanska har lokale fagarbeidere som har jobbet på prosjektet, og lokale underentreprenører i regionen har ansatte. Vi skiller her mellom de ressurser som er forankret i regionen, og de personalressurser som ikke knyttet til regionen. Basert på opplysninger fra Skanska er timeressursene i prosjektet omregnet til årsverk. Tabellen nedenfor viser at Skanska inkludert underleverandørene har lagt ned 223,4 årsverk i byggingen av Nedre Otta kraftverk, og av disse er 80,9 årsverk lokale.

Tabell 3: Årsverk til hovedentreprenør Skanska og denne underleverandører. Hele prosjektperioden.

	Årsverk total
Administrasjon	34,5
Fagarbeidere Skanska	110,7
Underentreprenører	78,2
Sum	223,4
Herav lokale	80,9

Det er flere potensielle feilkilder i tabellen over. I oversikten er det brukt adresse for de lokale selskapene, ikke bostedsadressen til de ansatte hos underentreprenørene. En må gå ut fra at noen av de lokale ansatte hos underentreprenørene har ansatte som pendler inn fra kommuner utenfor det som er definert som lokale. Den andre feilkilden er om de aktuelle årsverkene har tilsetting som følge av prosjektet. Er det slik at f.eks. et mindre gravefirma eksisterer som følge av avtalen med Skanska, eller ville dette firmaet fått andre oppdrag om det ikke hadde vært for oppdraget med Rosten. Dette er vanskelig å ta stilling til uten å snakke med bedriftene. I dette prosjektet har vi gått ut fra at det er åpen økonomi med ledig kapasitet, slik at en økt etterspørsel etter varer og tjenester, ikke fortrenger andre tjenesteytere/ vareleverandører.

For *Vare- og tjenesteproduserende underleverandører* vil varer og tjenester, som betong, støpejern, transformatorer, linjeledninger mv, sammen med økt sysselsetting knyttet til produksjon, salg,

levering og montering, øke som følge av leveransene. På grunn av manglende rapportering er det veldig krevende å gi gode anslag på hvor mange årsverk dette kan dreie seg om. Fra en av de større underleverandørene er det meldt om en ressursbruk på ca. 28 årsverk, der de ansatte i all hovedsak ikke har regional tilknytning.

Den samlede sysselsettingseffekten for hele prosjektperioden og som i rimelig grad er dokumenterbart, er det anvendt ca. 266 årsverk der anslagsvis 88 årsverk har regional tilknytning. Som beskrevet i kapittel 2.2 har det vært mindre rapportering på detaljer fra underentreprenørene, og anslaget er derfor trolig en del lavere enn det som faktisk er tilfelle ved utbyggingen av Nedre Otta kraftverk.

2.4 Konsumeffekter og økt skatteinngang

Sysselsettingen relatert til prosjektet medfører både skattemessige plikter for selskapet og personbeskatning for de som mottar lønn fra prosjektet. Den utbetalte lønnen som de sysselsatte mottar, kan omsettes i varer og tjenester, og til sparing. For å estimere effektene av sysselsettingen Nedre Otta kraftverk genererer, er det tatt utgangspunkt i de årsverkene som det ble redegjort for i kapittel 2.3. Som lønnsinntekt er det brukt kr. 576 360,- / år som gjennomsnitt for årsverkene. Lønnsanslaget er hentet fra SSBs gjennomsnittlige månedslønn i 2020 for menn ansatt i privat sektor og som arbeider med anleggsvirksomhet, samt diskusjon med prosjektorganisasjonen mht om anslaget er rimelig³.

For å estimere skattekostnadene er det lagt til grunn at stillingene er hele stillinger, og at de sysselsatte har om lag 2 ganger årsinntekten i lån. Det gir en skatteprosent på 26 prosent. For arbeidsgiveravgift har vi brukt 6,4 prosent som er satsen for personer bosatt i Regionen⁴, og 14,1 prosent på de som ikke er bosatt i regionen. Med disse forutsetningene kan det gjøres et anslag på konsumeffektene sysselsettingen i prosjektet har bidratt til, og skatter og avgifter til det offentlige. Anslaget kommer frem av tabellen nedenfor

Tabell 4: Lønnskostnader, arbeidsavgift og personskatter (millioner kr.).

	Inntekt	Personskatt til staten	Arbeidsgiveravgift	Konsumeffekt (Inkl. mva)	Konsumeffekt (eks mva)
Brutto lønn	154	40	24	114	91
- bosatt i regionen	51	13	-	38	30
- bosatt utenfor regionen	103	27	-	76	61

³ Tabell 11419, Menn, heltidsansatt, håndverkere i 42 Anleggsvirksomhet, Privat sektor og offentlig eide foretak.

⁴ Sels nabokommune Nord Fron er i sone II og har sats 10,6prosent i 2020.

Det gir et skattemessig bidrag til staten på 24 millioner kroner i arbeidsgiveravgift⁵ og 40 millioner kroner i personskatt. De netto utbetalte lønningene skaper en potensiell konsumeffekt på 114 millioner kroner totalt, der 38 millioner kroner er fra personer bosatt i regionen. Dersom en legger til grunn at innbyggere sparer 5 prosent av lønningen sin, og bruken av resten hovedsakelig skjer i regionen man bor⁶, kan et anslag på regional konsumeffekt være 32 millioner kroner. Sparing og forbruk utenfor regionen bli da 6 millioner kroner. Konsumeffekten i regionen eks. mva er 25 millioner kroner. Det er da benyttet 25 prosent som sats for mva.

Vi kommer nærmere inn på øvrige skatter knyttet til kraftanlegget i kapittel 3. Eiendomsskatt er en kommunal skatt kommunen skriver ut og som går uavkortet inn som inntekt til kommunen. I utbyggingsårene (2016-2020) har hhv Sel kommune og Vågå kommune hver mottatt 4,4 millioner kroner i eiendomsskatt fra Nedre Otta kraftverk. Det følger av en avtale mellom kommunene at de deler 50/ 50 av anleggets eiendomsskatt mellom seg. Begge kommuner skriver ut eiendomsskatt på den delen av anlegget som ligger egen kommune. Sel som har en noe større andel enn Vågå overfører mellomværende til Vågå.

2.5 Overrisling

Overrisling er den omsetningen de som reiser til regionen legger igjen i form av innkjøp i butikkene, restaurantbesøk, kinobesøk osv. Det er så langt vi har klart å finne ut, ikke gjort undersøkelser på hva en tilreisende anleggsansatt legger igjen lokalt i handel. Det er trolig store forskjeller også mellom ulike anlegg som følge av tilgang til lokal handel og andre tilgjengelige tilbud som kino. Ifølge Statens Institutt for Forbruksforskning (SIFO)⁷ er gjennomsnittlige forbruksutgifter for menn i aldersgruppen 31 – 60 år kr. 6 590 pr måned på mat, drikke, klær, sko, personlig pleie, lek og mediebruk, der mat og drikke utgjør noe over halvparten – kr. 3 660 pr måned. Et forsiktig anslag på hva en anleggsarbeider legger igjen i lokal handel per uke på anlegget, kan være om lag 10 prosent av dette – rundt kr. 370 pr. uke. Legges 45 uker anleggsdrift pr år til grunn, gir det et estimat på tilreisende anleggsarbeidere samlet har lagt igjen om lag 3 millioner kroner i lokal handel inkludert mva. Eksklusiv mva er omsetningen rundt 2,4 millioner kroner om vi benytter 25 prosent som sats.

2.6 Sel kommune

Som utbyggingskommune har Sel kommune to effekter som følge av utbyggingen. Kommunen har forhandlet seg frem til kompensasjonsordninger for ulempene ved utbyggingen av kraftverket. Dette er engangsinntekter som kommunen har mottatt i prosjektperioden. I tillegg har kommunen skrevet ut eiendomsskatt i siste del av prosjektperioden. I store byggeprosjekter er det dialog og drøftinger, behandling av saker osv som omfatter tidsbruken til offentlige instanser, bl.a. NVE, miljøvernmyndigheter, berørte kommuner og nabokommuner,

⁵ Det er lagt til grunn 4 prosent pensjon på lønn.

⁶ 10 prosent utenfor regionen, 85 prosent i regionen og 5 prosent sparing.

⁷ SIFO Referansebudsjett for forbruksutgifter 2020, lastet ned 11. desember 2021. <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/6408/Referansebudsjett2020.pdf?sequence=5&isAllowed=y>

miljøorganisasjoner osv. I en regional ringvirkningsanalyse er vi opptatt av de lokale effektene, og avgrenser derfor til Sel kommune.

For perioden 2013-2015 mottok Sel kommune 0,225 millioner kroner til dekning av administrative kostnader. I prosjektperioden fra 2016 har Sel kommune mottatt 5 millioner kroner til «avbøtende tiltak» for ulemper ved utbyggingen. Kommunen har også i prosjektperioden mottatt eiendomsskatt på kr. 1,36 millioner kroner (2018 – 2019). Vi kommer nærmere tilbake til eiendomsskatt i kapittel 3.

Kommuner er arbeidsintensive, der en større andel av inntektene går til å lønne ansatte i tjenestyringen. Kompensasjonen for merarbeid og eiendomsskatten er begge inntekter som kan disponeres fritt av kommunen. Kostra⁸ viser at den samlede sysselsettingen i Sel kommune har variert i prosjektperioden, og at forholdet mellom driftsinntektene kommunen mottar og antallet årsverk i kommunen er relativt stabilt. Basert på KOSTRA rapporteringen er det ikke mulig å knytte finansieringen til enkeltårsverk, men tabellen indikerer at kommunen i stor grad omsetter inntekter i årsverk. Det er derfor også rimelig å legge til grunn at økte inntekter fra bl.a. eiendomsskatt i stor grad også vil finansiere årsverk.

Tabell 5: Driftsinntekter og avtalte årsverk, Sel kommune, 2015- 2020, Millioner 2020 kr.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bto driftsinntekter i alt	623,1	649,9	646,0	617,5	639,1	639,4
Avtalte årsverk	595,0	614,9	631,8	612,4	624,3	630,5
Bto driftsinntekt pr årsverk	1,05	1,06	1,02	1,01	1,02	1,01

Kilde: SSB. Statistikkbanken, tabell 11918 og tabell 12858

En tilnærming til hvordan økte kommunale inntekter i Sel kommune omsettes i årsverk kan derfor være å bruke forholdstallet Brutto driftsinntekter pr årsverk som tilnærming til hvordan kommunen har omsatt kompensasjonen og økt eiendomsskatt i perioden 2017 til 2019 i økt sysselsetting. Av tabellen ser vi at forholdstallet ligger relativt stabilt i perioden. Dersom vi legger et forsiktig anslag til grunn og bruker det høyeste anslaget, kan den samlede kompensasjonen ha bidratt til sysselsetting i kommunen på i størrelsesorden 6,5 årsverk.

⁸ KOSTRA er et nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal og fylkeskommunal virksomhet. Kommuner og fylkeskommuner rapporterer til staten ved Statistisk sentralbyrå. Tallgrunnlaget i KOSTRA er tilgjengelig i SSBs statistikkbank.

2.7 Vågå kommune

Som Sel kommune vil også Vågå kommunen ha to effekter som følge av utbyggingen. Som Sel har Vågå kommunen mottatt 5 millioner kroner til «avbøtende tiltak» for ulemper ved utbyggingen. I tillegg har kommunen fått halvparten av eiendomsskatten fra Nedre Otta kraftstasjon i siste del av prosjektperioden. Denne utgjør om lag kr. 1,36 millioner kroner (2018 - 2019). Vi kommer nærmere tilbake til eiendomsskatt i kapittel 3. Vågå kommune mottak også som Sel i perioden 2013-2015 0,225 millioner kroner til dekning av administrative kostnader. Samlet overføring fra 2013 og til prosjektslutt i 2020 blir dermed i størrelsesorden 6,6 millioner kroner.

Utover dette har utbygger transportert om lag 4 000 m³ stein til rulleskianlegget på Lalm og verdien av dette er løselig anslått til 1 million kroner. Rulleskianlegget er eid av Lalm idrettslag og påvirker derfor ikke kommuneøkonomien, det er en effekt av utbyggingen som kommer Vågåsamfunnet til gode.

Kommuner er arbeidsintensive, der en større andel av inntektene går til å lønne ansatte i tjenestyringen. Kompensasjonen til «avbøtende tiltak» og eiendomsskatten er begge inntekter som kan disponeres fritt av kommunen. Kostra viser at den samlede sysselsettingen i Vågå kommune har variert i perioden 2015 - 2020, det er markert nedgang fra perioden 2015-2017 til perioden 2018-2020. I 2018 gjennomførte kommunen et omstillingsarbeid som reduserte bemanningen⁹. Inntektene viser også en nedgang fra 2015 til 2019 før det igjen stiger i 2020. Tabellen viser også at brutto driftsinntekt pr årsverk har økt og ligger også en del høyere enn i Sel kommune i perioden 2018 og utover. Basert på KOSTRA rapporteringen er det er ikke mulig å knytte finansieringen til enkeltårsverk. Sammenhengen mellom inntekter og årsverk er heller ikke så tydelig som den er i Sel kommune. Økte inntekter til Vågå kan ha bidratt til å dempe behovet for nedbemanning som dermed ble mindre i 2018 enn den ville vært uten de økte inntekten.

Tabell 6: Driftsinntekter og avtalte årsverk, Vågå kommune, 2015- 2020, millioner 2020 kr.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bto driftsinntekter i alt	383,0	372,2	364,6	362,7	360,6	372,0
Avtalte årsverk	358,5	361,3	360,6	346,5	339,6	347,6
Bto driftsinntekt pr årsverk	1,07	1,03	1,01	1,05	1,06	1,07

Kilde: SSB. Tabell 11918 og 12858

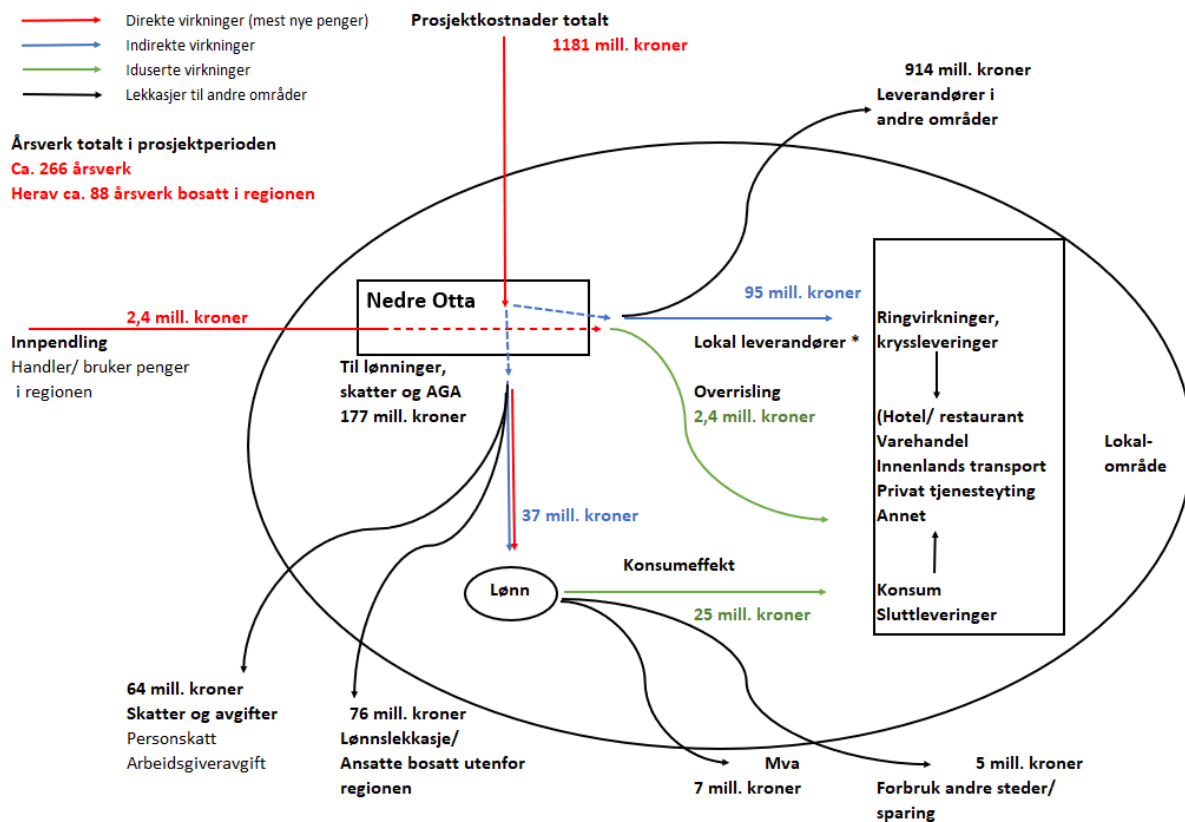
Om en legger til grunn samme beregningsresonnement som for Sel kommune, er et forsiktig anslag basert på den høyeste brutto driftsinntekt pr årsverk, en effekt av økte inntekter som følge

⁹ Vågå kommune, Økonomiplan 2018-2021, kap. 5.

av utbyggingen ca. 6 - 6,5 årsverk, dvs noe lavere enn for Sel. Dette skyldes at Vågå kommune har noe høyere driftsinntekt pr årsverk enn Sel.

2.8 Oppsummering

I Figur 2 nedenfor er pengestrømmene satt opp. Alle beløp som går til omsetning/ konsum, er oppgitt eks mva. Lønnslekkasje til ansatte bosatt utenfor regionen og forbruk utenfor regionen er ikke mva korrigert.

Figur 2: Oppsummering virkninger, Nedre Otta kraftverk prosjektperiode, 2016 - 2020. Eks mva.

Figuren viser estimerte sysselsettings- og omsetningsvirkninger som har fulgt med bygging av Nedre Otta kraftverk fra 2016 til 2020:

- Prosjektet har generert omsetning/ kostet 1180,6 millioner kroner. Av disse er 149 millioner kroner – ca. 13 prosent – kjøpt/ levert av bedrifter i regionen. Som følge av mindre detaljert rapportering fra underentreprenørene i prosjektet vurderes anslaget på lokale leveranser å være lavere enn det som faktisk er tilfelle ved utbyggingen av Nedre Otta kraftverk

- Det har vært en samlet timebruk i prosjektet på om lag 266 årsverk. Av disse er 88 årsverk knyttet til regionen gjennom bosetting og/ eller tilsetting i regionalt næringsliv. Den regionale sysselsettingsandelen i prosjektet er 33 prosent for de årsverkene som er dokumenterbare.
- Den regionale sysselsettingen knyttet til prosjektet har gitt en økt konsumeffekt for regionalt næringsliv på om lag 25 millioner kroner eks. mva. I tillegg kommer innpendlende anleggsarbeidere som handler lokalt (overrisling) for anslagsvis 2,4 millioner kroner eks. mva.
- Det er handlet varer og tjenester for 95 millioner kroner i regionen utover sysselsettingen direkte knyttet til prosjektet. Denne handelen har bidratt til sekundæreffekter i form av økt sysselsetting i hoteller, handelsbedrifter osv.
- I perioden før byggestart (2013-2015) mottok Vågå og Sel kommuner hver kr. 0,225 millioner kroner til dekning av administrative kostnader. I anleggsperioden (2016 – 2020) mottok Sel og Vågå hver om lag kr. 6,6 millioner kroner i kompensasjon for «avbøtende tiltak» og eiendomsskatt på anlegget. Et anslag på den potensielle sysselsettingseffekten dette kan ha gitt kommunen er forsiktig estimert til om lag 6 og 6,5 årsverk i hhv Vågå og Sel. I tillegg kommer økt omsetning i det regionale næringslivet som følge av økte inntekter som disponeres til kjøp av varer og tjenester.
- Lalm idrettslag har mottatt stein fra til rulleskianlegget på Lalm verd i størrelsesorden 1 million kroner.
- Skatteeffekter som tilfaller nasjonale myndigheter som følge av sysselsettingen i prosjektet er estimert til om lag 24 millioner kroner i arbeidsgiveravgift og 40 millioner kroner i økt personskatt. I tillegg kommer mva.

3 DRIFTSPERIODE 2020

Når anlegget ble satt i drift ved påsketid i 2020 genereres det både inntekter til eiere og kostnader i form av vedlikehold. I tillegg vil anlegget fremover sikre lokal sysselsetting både hos eier av kraftverket, og økt omsetning hos lokale leverandører.

Det er stor usikkerhet forbundet med hvor stor avkastning Nedre Otta kraftverk vil generere for eierne, og å gjøre kvalifiserte analyser vil kreve mye mer innsats enn det dette utredningsoppdraget både har ambisjoner om og ressurser til. For å belyse hvor mye det kan være snakk om av verdier, presenteres noen estimater basert på enkle forutsetninger.

Det er selvsagt en del usikkerhet knytte til disse analysene som mest er gjort for å belyse samfunnsmessige effekter av et utbyggingsprosjekt som Nedre Otta kraftverk har på lokalsamfunnet. Av enkelthetshensyn er det valgt å regne alle verdier i faste 2020 kroner.

Nedenfor redegjøres det kort for de komponentene som er tatt med i analysen.

3.1 Personal til å følge opp/drifte Nedre Otta kraftverk

Fra oppdragsgiver er det opplyst at det vil være ca. 4,5 årsverk til drift av Nedre Otta kraftverk fremover. Dette er personalressurser som ikke ville hatt sysselsetting i regionen uten at Nedre Otta kraftverk ble utbygget. Vi bruker en årslønn¹⁰ på kr. 512 000,- og med de en forutsetning om 2x årslønn i gjeld blir utbetalt årslønn til de ansatte på kr. 379 000,-, der om lag kr. 322 000,- brukes regionalt. Den samlede konsumeffekten blir følgelig i underkant av 1,45 millioner kroner pr år (inkl. mva).

3.2 Vedlikeholdstjenester og andre innkjøp til drift og vedlikehold av Nedre Otta kraftverk

Basert på erfaringer fra Hafslund Eco er det lagt til grunn at årlige løpende innkjøp fra regionale bedrifter kan beløpet seg til i størrelsesorden 0,4 – 0,5 millioner kroner. Dette er alle typer omsetning, fra arbeidsintensive oppdrag (som gravemaskin og snømåking) til kjøp som gir små lokale ringvirkninger (som kjøp av diesel).

Det er en rimelig antagelse at noe omsetningsvekst fordelt over et helt år hos næringsdrivende ikke gir direkte utslag i en målbar, økt lokal sysselsetting. Vi har derfor lagt til grunn at det ikke er direkte, indirekte eller induserte effekter.

¹⁰ SSB, statistikkbanken, tabell 11419. Månedslønn x12, Håndverkere, privatsektor og offentlig eide foretak, 33 Maskinreparasjoner og -installasjoner, menn, heltid, 2020.

3.3 Virkninger på innbyggertallet og kommuneøkonomien

I tillegg til den økte sysselsettingen som følger av drift av Nedre Otta kraftverk gir i regionen, vil økt omsetning i det lokale næringslivet også medføre at det er noe vekst i sysselsettingen i disse bedriftene. Det er en nær sammenheng mellom bosetting og sysselsetting, og disse sysselsettingseffektene vil derfor også legge til rette for styrket bosettingen i regionen. Kommunen mottar inntekter for å yte tjenester til innbyggerne i kommunen og økt innbyggertall vil derfor lede til økte frie¹¹ inntekter til å finansiere tjenestetilbudet til disse «nye» innbyggerne.

Frie inntekter påvirkes av to hovedkomponenter. Utgiftsbehovet angir hvor mye en gjennomsnittsinbygger har av behov for kommunale tjenester. Et utgiftsbehov på 1 tilsvarer det behovet en gjennomsnittsinbygger i Norge har. Jo høyere tall innebærer økende tjenestebehov. Utgiftsutjevningen skal jevne ut forskjellene mellom kommunene slik at innbyggerne kan forvente et noenlunde likt tjenestenivå uavhengig av bokommunen (før politiske prioriteringer). Tabellen nedenfor viser at alle kommunene i regionen har større tjenestebehov enn en gjennomsnittskommune. Den andre hovedkomponenten i frie inntekter er skatteinntektene kommunen mottar. Som for utgiftsbehovet, er det en utjevningsmekanisme for skatteinntekten. En verdi på 100 prosent tilsvarer gjennomsnittlig skatteinntekt pr innbygger for hele landet. Har kommunen en lavere verdi enn 100 prosent, betyr det at kommunen har lavere skatteinntekt enn gjennomsnittskommunen. Inntektsutjevningen jevner ut noe av inntektsforskjellene mellom kommunene. For kommuner med lavere skatteprosent enn 90 prosent vil de få tilnærmet full kompensasjon for det som ligger under 90 prosent¹².

Tabell 7: Skatteinntektsnivå og utgiftsbehov i regionen, 2020.

	Dovre	Lesja	Skjåk	Lom	Vågå	Sel
Utgiftsbehov	1,1580	1,2693	1,1296	1,1589	1,1262	1,1112
Inntektsutjevning	74,6 %	77,8 %	86,7 %	75,5 %	78,5 %	66,0 %

Kilde: Prop. 1 S (2020 – 2021). Inntektssystemet for kommuner og fylkeskommuner 2021. Grønt hefte

Legger en til grunn at økt regional sysselsetting påvirker antallet som er bosatt i regionen, vil den økte¹³ bosettingen medføre økte kommunale inntekter, som det kan være naturlig å vurdere å ta med i en analyse. Vi har valgt å ikke ta disse inntektene med av den årsak at kommunenes tjenester også har en kostnadsside, jfr. tabellen. Felles for alle kommunene i regionen er at de har et svakt skatteinntektsgrunnlag (ligger under 100 prosent), og har et høyt utgiftsbehov. Den økte

¹¹ Kritiske røster mener begrepet er misvisende siden beløpet er bundet opp i kommunens eksisterende tjenesteproduksjon, men det lar vi ligge her.

¹² Dette er tilnærmet korrekt. For differansen mellom 100 og 90 prosent kompenseres kommunen med 60 prosent av avviket og for det som ligger under 90 prosent kompenseres 60 + 35 prosent. Merkompensasjonen på 35 prosent for inntektsforskjeller fra 90 prosent og lavere finansieres av alle kommunene, uavhengig av om skattestørrelse som et nullsumregnskap.

¹³ For kommunen med befolkningsnedgang vil den økte bosettingen i praksis være at nedgangen i folketall dempes,

sysselsettingen er knyttet til lav/ middels inntektsnivåer og vil derfor ikke bidra til å trekke skattenivået over 90 prosent som er nivået der kommunene vil begynne å beholde en del av merskatten selv. Det er derfor langt til grunn at økt sysselsetting ikke påvirker kommunens økonomi utover marginale effekter på nettonivå.

3.4. Inntekter til eierne

Fremover vil eierskapet i anleggene legge til rette for økt avkastning og utbetaling av utbytte til eierne. Mange kommuner med eierskap i kraftproduksjon nyter godt av årlige utbetalinger fra kraftselskapet som utbytte. AS Eidefoss har eksempelvis hatt et samlet årsresultat på om lag 270 millioner kroner og gitt et samlet utbytte til eierne de siste fem årene på 113 millioner kroner (2016 -2020). Selv om selskapet har inntekter fra andre områder enn elektrisk kraft, må en forvente at de fremtidige utbetalinger til eierne som er direkte knyttet til Nedre Otta kraftverk derfor også vil bli betydelige.

I ringvirkningsanalysen av utbyggingen av Rosten kraftverk ble det gjort en tilnærming til fremtidige årlig avkastning til eierne med utgangspunkt i å kombinere antatt levetid på anlegget med byggekostnad og antatt reinvesteringsbehov, og informasjon om når eierne planla å starte utbyttebetaling. Variasjoner i strømprisen de siste årene, og ikke minst utviklingen i strømprisen høsten 2021, underbygger også hvor vanskelig det er å anslå hva et utbytte kan bli så langt frem i tid. Etter en nærmere vurdering er det derfor valgt å ikke utarbeide et anslag på hva det potensielle utbyttet kan bli etter dette blir aktuelt fra ca. 2046.

3.4 Skatter

Vannkraft skattlegges med seks ulike skatter, der fire tilfaller kommunesektoren:

Tabell 8: Skattlegging av vannkraftsektoren i Norge, 2019

Skatt	Mottaker
Inntektsskatt	Staten
Grunnrenteskatt	Staten
Naturressursskatt	Kommunen/fylkeskommunen
Eiendomsskatt	Kommunen
Konsesjonskraft	Kommunen/fylkeskommunen
Konsesjonsavgift	Kommunen/staten

Kilde: Energifaktanorge.no (Olje- og energidepartementet)¹⁴

¹⁴ <https://energifaktanorge.no/regulering-av-energisektoren/skattlegging-av-kraftsektoren/>

Overskuddet fra kraftproduksjonen skattlegges som alminnelig inntekt som for andre selskaper. På grunn av at vannkraft ofte gir god avkastning som er høyere enn i annen næringsvirksomhet, betaler også kraftselskapene grunnrenteskatt på vannkraftverk med generatorer større enn 10 MVA. Den samme generatorgrensen gjelder også for naturressursskatt som er en skatt som tilfaller kommunene. Naturressursskatten inngår i beregningsgrunnlaget til kommunene før inntektsutjevningen. Sel kommunen mottok samlet kr. 0,48 millioner kroner i naturressursskatt for de to kraftverkene som er i kommunen, mens Vågå har åtte kraftverk som ga kommunen en samlet naturressursskatt i 2020 på om lag 3,8 millioner kroner. Som følge av inntektsutjevningen blir nettoeffekten av naturressursskatten som inntekt i kommuneregnskapet betydelig lavere.

Eiere av større vannkraftverk har plikt til å betale konsesjonsavgift til stat og kommune som er berørt av utbyggingen. Det er kraftgrunnlaget som avgjør hvor mye konsesjonsavgiften blir. Konsesjonsavgiften er «øremerket» til bruk til næringsutvikling og avsettes normalt til et kommunalt næringsfond. Det er en mindre økning i konsesjonsavgiften Sel kommune mottar etter bygging av Nedre Otta kraftverk.

Formålet med konsesjonskraft er at vertskommunen mottar en del av verdiskapingen som vannkraftutbyggingen gir. Hvorvidt vertskommunen mottar konsesjonskraft ved bygging av et kraftverk, avhenger av hjemmelsgrunnlaget for konsesjonen. Utbyggingen av Rosten kraftverk ble vedtatt med hjemmel i vassdragsreguleringsloven og Sel kommune mottar av den årsak ikke konsesjonskraft på dette anlegget. Nedre Otta kraftverk er vedtatt med hjemmel i industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven, og Sel kommune mottar derfor konsesjonskraft for dette kraftverket. Inntekten fra konsesjonskraft er avhengig av hvordan markedsprisen er, og hvordan kommunen selv også ønsker å omsette konsesjonskraften. Det er vanlig at kommunene selger konsesjonskraften på kraftbørsen NordPool, noe Sel også gjør. Tabellen nedenfor viser konsesjonskraftsinntektene i Sel og Vågå, og som tabellen viser varierer konsesjonskraftsinntekten fra år til år.

Tabell 9: Brutto inntekt fra konsesjonskraft, kraftrettigheter og annen kraft for videresalg, ekskl. mva-kompensasjon, 2015-2020. 2020-kroner

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vågå kommune	4,47	10,59	3,12	6,35	5,69	4,65
Sel kommune	0,55	6,43	0,48	1,25	1,28	1,43

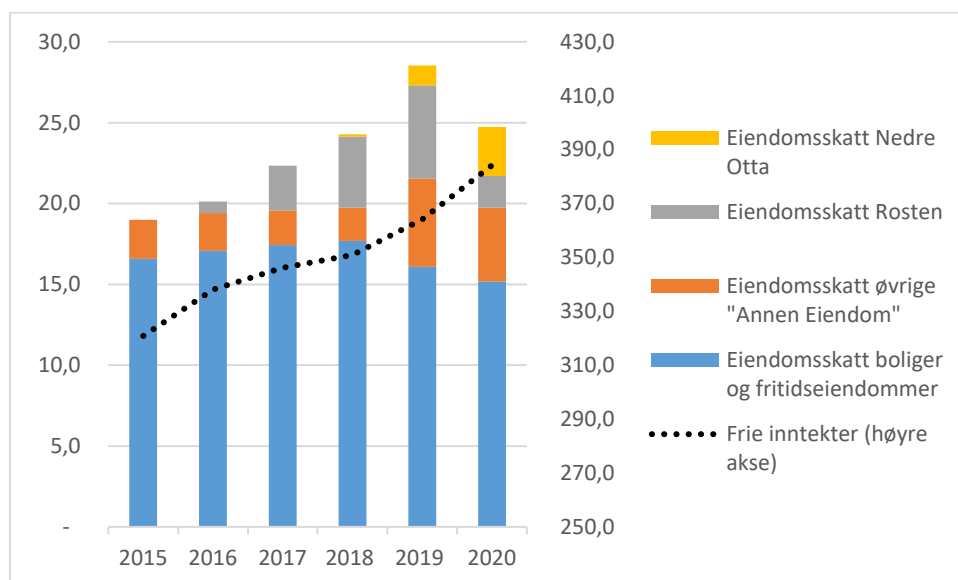
Kilde. SSB, tabell 12364.

3.5 Eiendomsskatt

3.6.1 Sel kommune

Sel kommune skriver ut eiendomsskatt i hele kommunen. Siste taksering ble gjort i 2014 og det samme takstgrunnlaget gjelder minst 10 år fremover. Sel kommune har skrevet ut 5 % eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer og 7 % på verk og bruk. Satsene har vært uendret i perioden 2015 -2020. Fra 2021 senkes satsen for boliger og fritidseiendommer til 4 %.

2016 er det første året Sel kommune mottok eiendomsskatt fra Rosten kraftverk, og skatten var da kr. 0,71 millioner kroner. Figur 3 nedenfor viser at eiendomsskatten fra kraftverket er den viktigste driveren for vekst i eiendomsskatten i Sel kommune fra 2015 – 2018, og også har er betydelig i 2019. I 2020 synker eiendomsskatten fra Rosten til i underkant av 2 millioner kroner, og i 2021 ble den ca 2,2 millioner kroner. Kommunen mottar eiendomsskatt på Nedre Otta kraftverket fra 2018 og i 2020 er den økt til ca 3 millioner kroner. I 2021 ble eiendomsskatten fra Nedre Otta 3,6 millioner kroner, og den er estimert til 0,65 millioner kroner i 2022.

Figur 3: Inntekter fra eiendomsskatt (venstre akse) og samlede «Frie inntekter» (høyre akse) i Sel kommune, 2015 – 2020. (millioner kr), løpende kroner.

Kilde: Sel kommune og SSB statistikkbanken, tabell 12364.

Bakgrunnen for at eiendomsskatten reduseres etter igangsetting av kraftstasjonen er at eiendomsskatten da blir beregnet etter en avkastningsbasert metode som tar utgangspunkt i inntekter og kostnader i en femårs periode, og ikke som i byggeperioden der beregningsgrunnlaget er skattemessig formuesverdi. Skattemessig formuesverdi er høyere enn avkastningsbasert verdi.

Kommunestyret kan disponere eiendomsskatten fritt, og det er ikke sikkert den blir brukt til å sysselsette årsverk. Men alternativ bruk kan være å finansiere årsverk. Ved å bruke forutsetningene som ble benyttet i kapittel 2.6, kan eiendomsskatten mottatt i 2018 og 2019 til

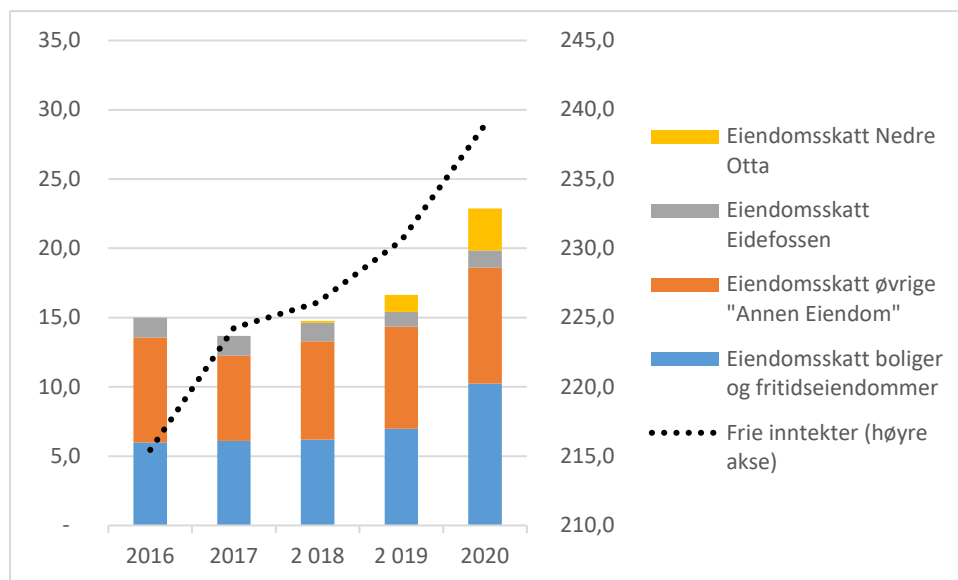
sammen omregnes i rundt 3 årsverk og 2021 til om lag 3 – 3,5 årsverk. Anslaget for eiendomsskatt i 2022 tilsvarer i overkant av et halvt årsverk.

3.6.2 Vågå kommune

Vågå kommune skriver ut eiendomsskatt i hele kommunen. Siste taksering ble gjort i 2019 og med virkning fra 2020. Det foregående takstgrunnlaget var fra 2009. I perioden 2015 til 2019 skrev Vågå kommune ut 4,3 ‰ eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer, og dette ble redusert til 4 ‰ fra 2020. På verk og bruk har er det skrevet ut 7 ‰ i perioden 2015 til 2022).

Som for Sel kommune er 2018 det første året Vågå kommune mottok eiendomsskatt fra Nedre Otta kraftverk, og skatten var da kr. 0,14 millioner kroner, og den øker til om lag 3 millioner kroner i 2020. Som for Sel kommune bidrar Nedre Otta til vekst i eiendomsskatten i kommunen, men som figuren også viser, er det den store økningen på boliger og fritidseiendommer og øvrige verker og bruk som gir den største veksten. Årsaken til dette er omtakseringen i 2019 som medfører at eiendomsskatten fra boliger og fritidsboliger øker med i overkant av 3 millioner kroner fra 2019 til 2020 mens veksten for øvrige verker og bruk øker med om lag 1,2 millioner kroner.

I 2021 ble eiendomsskatten fra Nedre Otta 3,6 millioner kroner, og den er estimert til 0,65 millioner kroner i 2022. Figur 4 viser utviklingen i eiendomsskatt fordelt etter skatteobjektene, og frie inntekter i Vågå kommune.

Figur 4: Inntekter fra eiendomsskatt (venstre akse) og samlede «Frie inntekter» (høyre akse) i Vågå kommune, 2016 – 2020. (millioner kr), løpende kroner.

Kilde: Sel kommune, Vågå kommune og SSB statistikkbanken, tabell 12364.

Som for Sel vil eiendomsskatten på Nedre Otta reduseres fremover som følge av at avkastningsbasert metode legges til grunn for beregningen. Anslaget for eiendomsskatt i 2022 tilsvarer i overkant av et halvt årsverk.

3.6 Oppsummering

- I driftsfasen til Nedre Otta kraftverk kan et anslag på økt sysselsetting i regionen være om lag 5,5 årsverk. Til å drifte kraftverket er det anslått fra AS Eidefoss at det blir ca 4,5 årsverk, mens eiendomsskatten som hhv Sel kommunen og Vågå kommune mottar vil finansiere 1 – 1,2 årsverk. Anslaget på eiendomsskatt er forsiktig og tar utgangspunkt i utskrevet skatt for 2022.
- I oppstartåret 2020 og første driftsåret 2021 mottok Sel og Vågå kommuner hver hhv. 3 og 3,6 millioner kroner i eiendomsskatt. Omregnet i årsverk tilsvarer dette i størrelsesorden 13 årsverk til sammen.
- Utbyggingen av Nedre Otta kraftverk økte beregningsgrunnlaget for konsesjonskraft noe som tilfører Sel kommune økte årlige inntekter. Inntekten er avhengig av markedsprisen på konsesjonskraften. Konsesjonskraften Vågå mottar for Eidefossen kraftstasjon vil bli redusert som følge av lavere kraftproduksjon fremover.
- Konseksjonsavgift som Sel kommune mottar legger til rette for å styrke den regionale næringspolitikken. Økningen i konsesjonsavgift er for Sel kommune marginal.
- Det er tydelig sammenheng mellom sysselsetting og befolkningen i en kommune. Det må derfor legges til grunn at økte inntekter fra Nedre Otta kraftverk både legger til rette for økt sysselsetting i kommunen, som igjen legger til rette for bosetting. Sysselsettingen relatert til Nedre Otta vil kunne bidra til å styrke befolkningsgrunnlaget.

4 OPPSUMMERING ROSTEN OG NEDRE OTTA KRAFTVERK

Rosten kraftverk og Nedre Otta kraftverk er begge store utbyggingsprosjekter gjennomført i samme region, og de gir begge store ringvirkninger for særlig Sel kommune, men også Vågå som blir direkte berørt av utbyggingen. Virkninger for Lom og Skjåk er mindre og derfor holdt utenom denne analysen.

Som en avrunding av denne analysen er virkningene for Sel og Vågå kommuner summert opp i nedenstående tall.

Tabell 10: Sammenligning bygging av Rosten kraftverk og Nedre Otta kraftverk. Beløp i millioner 2020 kr.

Planlegging og byggeperiode	Rosten	Nedre Otta	Kommentar
Byggeperiode	2014-2018	2016-2020	
Byggekost totalt	902	1180,6	
Leverandører med tilhold utenfor regionen	585,8	914	Bruttoanslag innkjøp fra prosjektet hos ikke-regionale bedrifter
Lokal handel (prosjektet)	170,5	95	Bruttoanslag innkjøp fra prosjektet hos regionale bedrifter
Skatt og avgifter (Staten)	51,7	64	Mva og skatt på lønn
Lønnslekkasje - ansatte bosatt utenfor regionen	70,3	76	Lønn til ansatte som pendler til anleggsarbeidet
Lønn til ansatte bosatt i regionen	23,8	37	Lønn før skatt til de som bor i regionen
Konsum i regionen	16,5	25	Anslag på anleggsansatte som bor i regionens innkjøp i regionen
Overrisling	1,9	2,4	Anslag på handel lokalt for de som pendler til anleggsarbeid
Engangskompensasjon	1,2	11,0	For Nedre Otta er kr. 1 millioner verdi på stein gitt til Lalm idrettslag
Eiendomsskatt ¹⁵	3,6	2,72	Eiendomsskatten for Nedre Otta er delt 50/50 mellom Sel og Vågå

¹⁵ Her er det tatt med eiendomsskatt tom 2017 for Rosten og 2019 for Nedre Otta.

Driftsperiode	Rosten 2018->	Nedre Otta 2020->	
Eiendomsskatt ¹⁶ Oppstartsåret + år1	10,5	13,2	Eiendomsskatten for Nedre Otta er delt 50/50 mellom Sel og Vågå
Eiendomsskatt år2	2	1,3	Eiendomsskatten vil variere fra år til år ut fra beregningsmodellen for større kraftverk.
Regionale innkjøp drift (årlig)	0,2 - 0,3	0,4 - 0,5	Anslag på mindre anskaffelser som snøbrøyting, smøremidler osv.
Årlig avkastning	5,5	0	Beregningsmodellen brukt på Rosten er usikker og det er derfor ikke gjort et tilsvarende estimat på Nedre Otta.
Konsesjonskraft	Nei	ja	Variere fra år til år ut fra oppnådd salgspris
Konsesjonsavgift	nei	~ 0,02	Øremerket til næringsarbeidet i kommunen (Sel)
Naturressursskatt	ja	ja	Ikke oppgitt hvor mye dette er. Blir utjevnet i inntektssystemet som i praksis innebærer at Sel og Vågå sitter igjen ca 5 prosent.

Det er verd å merke seg at tallene ikke er direkte sammenligbare. Dette gjelder bl.a. estimatene på fordelingen mellom leveransene fra hhv lokale og ikke-lokale leverandører. På Rostenprosjektet har prosjekteier mottatt et bedre grunnlag fra underentreprenørene enn det som er tilfelle på Nedre Otta. Det er derfor ikke grunnlag for å trekke en konklusjon om at lokale leverandører har stått for en lavere andel av leveransene til Nedre Otta enn til Rosten, slik tallene kan gi inntrykk av. Det som imidlertid er klart er at for begge utbyggingene har de lokale leverandørene stått for en større andel av leveransene til prosjektet enn tabellen viser. Det som fremgår av tabellen er dokumentertbart, og derfor å betrakte som en nedre anslag.

Tabell 10 viser ellers at store kraftutbyggingsprosjektet tilfører regionen mye kapital i byggeperioden, og de legger også grunnlag for et fremtidig høyere inntektsgrunnlag for kommunene enn det som er tilfelle uten utbygging.

¹⁶ For første driftsår på eiendomsskatt brukes her 2018 for Rosten og 2020 for Nedre Otta.

LITTERATURLISTE

Barth, N, Cappelen, Å, Skjerpen, T, Todsén, S, Åbyholm, T, (2015), *Levetid og verdifall på varige driftsmidler*, SSB rapporter 2015: 9, SSB, Oslo-Kongsvinger, Norge

Kjærland, F, Mathisen, T, Solvoll, G, (2009), *Statskraft i Nord-Norge, Samfunnsnytte og lokal betydning*, SIB rapport nr. 6/ 2009, SIB AS, Bodø, Norge

Kjærland, F, Mathisen, T, Solvoll, G, (2012), *Verdsetting av ringvirkninger, Et eksempel fra kraftbransjen*, Magma, 2/ 2012 (s. 51-60), Oslo, Norge

Lund, P.O. (2018), *Utbygging Rosten Kraftverk – økonomiske ringvirkninger*, ØF- notat 12/ 2018. Lillehammer, Norge

NVE (2003), *Håndbok: Samfunnsøkonomisk analyse av energiprojekter*, NVE, Oslo
Prop. 1 S (2017 – 2018), *Inntektssystemet for kommunar og fylkeskommunar 2018*, (Grønt hefte), Kommunal og moderniseringsdepartementet, Oslo, Norge

Nedre Otta (udatert), *Informasjon Nedre Otta*, PP presentasjon mottatt fra oppdragiver.
Nedre Otta (15. februar 2016), *Informasjonsmøte med næringslivet*, PP presentasjon mottatt fra oppdragiver.

Multiconsult (2011), *Eidsiva Vannkraft AS Nedre Otta kraftverk, Sel og Vågå kommuner. Konsekvensutdring, Tema: Samfunnsmessige virkninger*. Multiconsult. Datert 23. juni 2011.

SIFO, (2020), *Referansebudsjett for forbruksutgifter 2020*, OsloMet, Lastet ned 11. desember 2021, <https://oda.oslomet.no/oda-xmllui/bitstream/handle/20.500.12199/6408/Referansebudsjett2020.pdf?sequence=5&isAllowed=y>

Høgskolen
i Innlandet

Denne rapporten ser på de økonomiske ringvirkninger til Nedre Otta kraftverk.